

„Pasvalys – mano laimė ir man dovanotas likimas“

Sigita KANIŠAUSKAS

Šie šviesaus atminimo žurnalistės, literatės, muziejininkės, kultūros premijos laureatės Stasės Šeštakauskaitės (1942–2010) žodžiai tapo jos 10-ųjų mirties metinių paminėjimo leitmotyvu. Iš 68-ių jos gyvenimo metų 23 prabėgo Pasvalio krašte.

Praėjusį šeštadienį Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje aukotos šv. Mišios. Po pamaldų S. Šeštakauskaitės bičiuliai, draugai, su ja bendravusieji rinkosi į Pasvalio krašto muziejuje surengtą atsiminimų ir poezijos valandą. Ją organizavo rajono literatų klubas „Užuovėja“ ir Krašto muziejus. „Užuovėjos“ vadovė mokytoja Regina Grubinskienė parengė specialų klubo leidinį, skirtą S. Šeštakauskaitės atminimui.

Pirmoji meilė – poezija

Žurnalistės, kultūrininkės atminimui skirtas renginys neatsitiktinai prasidėjo eilių skaitymu. Pati S. Šeštakauskaitė yra prasiitarusi, kad poezija yra „pirmoji meilė“. Jos eilėraščius „Pasvaliui“, „Pavėlavus“, „Baltos musės“, „Šermukšnio uoga“ skaitė Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos moksleivės Gabija Gritėnaitė ir Ieva Mitkutė. Pianinu savo kūrinį skambino gimnazistė Saulė Štuopinytė. Vėliau, tarp prisiminimų, S. Šeštakauskaitės eilėraščius ir jai skirtus posmus skaitė „Užuovėjos“ narės Eugenija Armonienė, Aleksandra Svidienienė, Janina Katauskienė, Ksavera Skujienė.

Anot R. Grubinskienės, S. Šeštakauskaitės publicistikoje irgi daug poezijos. Ją spausdino „Darbas“, „Šiaurietiški atsivėrimai“, literatų klubas „Užuovėja“ dviejuose alma-

Prisiminimais dalijosi meras Gintautas Gegužinskas. Šalia – Krinčino parapijos klebonas Algimantas Petkūnas ir S. Šeštakauskaitės sūnus Saulius su žmona Agne.

nachuose „Svalinėjimai“. Puoselėjo viltį išleisti savo knygą, kurioje vietos būtų atsiradę ne tik eilėms, bet ir jos straipsniams apie brolius Eugenijų ir Leonardą Matuzevičius, muziejaus kūrimo istoriją. Šis sumanymas brandintas 2009 m., kai iki išėjimo nebuvo likę nė metų... „Gal tai pavyktų padaryti 2022-aisiais, kuomet minėsime Stasės Šeštakauskaitės 80-ąsias ir Eugenijaus Matuzevičiaus 105-ąsias gimimo metines“, – ateities kūrybinę mintį audė R. Grubinskienė.

Minėtame „Užuovėjos“ leidinyje publikuojamas S. Šeštakauskaitės eilėraštis Pauliui Širviui. Su poetu jai kartu teko dirbti Kaišiadorių rajono laikraščio redakcijoje. Vėliau kurį laiką bendravo laiškais.

V. Šeštakauskaitės eilėraščių nėra daug išlikusių.

„Mano eilės, iš tėvelių paveldėtos, po pasaulį išbarstytos ir į knygą nesudėtos... Turiu nuosavą leidyklą, ji vadinasi „Pro kaminą“, ką eiliuoju, tą „išleidžiu“, ugnyje sudeginu... Tai visai logiška: ekonomiška ir ekologiška!“ – 2008 m. rašė autorė savo eiliuotoje autobiografijoje. Šios eilutės byloja S. Šeštakauskaitę turėjus subtilų humoro jausmą. Jis neapleido ir sunkiai susirgus. R. Grubinskienė pasakojo, kad literatė optimistiniu humoru dvelkiančių įrašų yra palikusi ir Nacionaliniame vėžio institute esančioje atsiliepiamų knygoje.

Tebežavi S. Šeštakauskaitės rašyti kalėdiniai, gimtadienių ir kitomis progomis rašyti eiliuoti sveikinimai. Vieną iš jų, 2003 m. rašytą šmaikštų pasveikinimą su gimtadieniu, susirinkusiesiems perskaitė Krašto muziejaus direktorė Vitutė Povilionienė. Jai su S. Šeštakauskaite ypač dažnai teko bendrauti paskutiniams gyvenimo metams. „Sužinojome daug asmeninių dalykų, anksčiau mums negirdėtų istorijų. Manau, kad jos gyvenimas vertas romano“, – sakė muziejaus direktorė V. Povilionienė.

Didžioji meilė – Krinčinas

1991 m. rugsėjo 29 d. – poeto, kunigo Antano Vienažindžio 150-ųjų gimimo metinių minėjimas Krinčine. Data, pakeipusi tuometės „Darbo“ laikraščio redaktorės S. Šeštakauskaitės gyvenimo ir kūrybos vagą. Pažintis su poetu Eugenijumi Matuzevičiumi peraugo į bičiulystę ir gilesnius jausmus vienas kitam ir tėsėsi, deja,

tik trejus metus...

Stasė ir Eugenijus, Stasė ir „Krinčino verdenės“, Eugenijaus ir Leonardo Matuzevičių muziejus – rodos, neišsemiamos pokalbių, prisiminimų temos. Tad jos ir užėmė didžiąją atminimo valandai skirtą dalį.

Ekrane pralėkė filmuoti siužetai iš poezijos šventės „Krinčino verdenės“, pradedant 2004 m. ir baigiant 2009-ųjų vasara, bei filmuotas reportažas iš senųjų miestelio kapinių, kur S. Šeštakauskaitė pasakoja šio nekropolio istoriją.

Kalbėdama apie „Krinčino verdenes“, ji džiaugėsi kasmet vasarą plevėnančia „gyva žaliosios poezijos dvasia.“ Paskutiniame 2009 metų reportaže S. Šeštakauskaitė pateikė įdomių statistikos duomenų. Per dešimt metų, nuo 1995-ųjų, pirmosios poezijos šventės, iki 2009-ųjų, „Krinčino verdenės“ dalyvavo apie pusantro tūkstančio žmonių, iš jų apie pusantro tūkstančio literatų ir poetų. Krinčine savo eiles skaitė Bernardas Brazdžionis, Mykolas Karčiauskas, Vladas Braziūnas, Henrikas Algis

pasiūlė poezijos popietėmis paminėti B. Brazdžionio gimtadienį.

Prilygino meteoro efektui

Kūrybinga, principinga, darbšti, dažnai ir emociinga asmenybė. Tokį bendrą prisiminimų apie Stasę Šeštakauskaite vardiklį kartojo žodį tarę renginio dalyviai – meras Gintautas Gegužinskas, literatų klubo „Užuovėja“ vadovė R. Grubinskienė, Krinčino klebonas A. Petkūnas, Pasvalio krašto garbės pilietė doc. G. Jusaitienė, Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos ir Krašto muziejaus direktorės Danguolė Abazoriuvienė bei V. Povilionienė, Kaimo rašytojų sąjungos Pasvalio skyriaus pirmininkas Povilas Latvėnas, buvęs „Darbo“ laikraščio redaktoriaus pavaduotojas Albinas Kazlauskas, žurnalistė Zina Magelinskienė.

Iš Dzūkijos, Alytaus krašto, kilusi S. Šeštakauskaitė į mūsų rajoną atvyko 1987 m., Atgimimo išvakarėse. Kaip „Užuovėjos“ leidinyje rašo R. Grubinskienė, žurnalistei buvo pasiūlytos dvi darbo vietos laikraščiu

Atsiminimų ir poezijos valandą vedė literatų klubo „Užuovėja“ vadovė mokytoja Regina Grubinskienė. Šalia – S. Šeštakauskaitės dienoraščio ištraukas skaitė gimnazistė Ieva Mitkutė bei Krinčino Eugenijaus ir Leonardo Matuzevičių memorialinio muziejaus vedėjas Albinas Mačiulis.

Čigriejus, Jonas Strielkūnas ir kiti eiliuoto žodžio meistrai.

Atskiros publikacijos verta Krinčino bendruomenės pirmtakė – „Sėlių“ kultūros ir socialinės paramos bendrija. Pasvalio krašto garbės pilietės doc. Genovaitės Jusaitienės vadovaujamame Krinčino krašto šviesuolių sambūryje aktyviai reiškėsi ir S. Šeštakauskaitė. Aktyvios kultūrininkės veikla toli pranoko Krinčino Eugenijaus ir Leonardo Matuzevičių memorialinio muziejaus sienas.

„Krinčino mokykloje vyko mokytojos Genovaitės Jusienės organizuota literatūrinė-muzikinė kompozicija „Giesmės Marijai“...Dovanojau visą glėbį alyvų (baltų ir violetinių)...Tariau Ačiū pedagogams ir vaikams už mandagumą, darbštumą, dvasingumą, mokytojai G. Jusaitienei dovanojau buteliuką pienių sirupo“, – savo dienoraštyje fiksavo S. Šeštakauskaitė. Ištraukas iš jo skaitė Krinčino muziejaus vedėjas Albinas Mačiulis ir gimnazistė I. Mitkutė.

Minint E. Matuzevičiaus 80-metį, 1998 m. gruodžio 19 d. Krinčine S. Šeštakauskaitės iniciatyva surengtas pirmasis mokinių rašinių – laiškų poetui – konkursas. Ši tradicija tęsiama, konkurse jau gali dalyvauti ir suaugusieji. Deja, jau senokai nutilo mokinukų klegesys Žadeikių Bernardo Brazdžionio pradinėje mokykloje, kurioje S. Šeštakauskaitė

redakcijose – Šilalėje arba Pasvalyje. Prisiminimais apie buvusią darbdavę pasidalinusi mūsų kolegė Z. Magelinskienė minėjo, kad vis labiau kylant Atgimimo bangai, tuometei „Darbo“ redaktorei S. Šeštakauskaitei nelengva buvo laviruoti. Laikraštis vis dar tebebuvo komunistų partijos rajono komiteto „organas“, tad redaktorė ne vieną kartą būdavo kviečiama „ant kilimo pasiaiškinti“. „Džiaugiuosi, kad tuo metu redakcija tapo ne tik rajono Sąjūdžio, bet ir pirmųjų mūsų krašto ūkininkų buveinė“, – prisiminė Z. Magelinskienė. Tuo tarpu A. Kazlauskas pasakojo mažai kam girdėtą faktą, kad S. Šeštakauskaitei pati kūrybingiausia redakcijos vieta būdavo buhalterijoje, prie nedidelio staliuko.

Renginio vedėja R. Grubinskienė perskaitė krašto kultūros ir istorijos žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ redaktorės Agnės Grinevičiūtės laišką, kuriame iš gimnazijos laikų prisimenamas interviu su S. Šeštakauskaite. Anot laiško autorės, nuoširdus ir dalykiškas pokalbis turėjęs jai esminės įtakos renkantis žurnalistės profesiją. „Manau, kad šis pašnekesys man prilygo meteoro efektui“, – teigia A. Grinevičiūtė. Perfrazavus šiuos žodžius, turbūt galima teigti, kad krašto kultūrinėje padangėje S. Šeštakauskaitės nuveikti darbai, prisiminimai apie ją toliau švytės.

Aidos GARASTAITĖS
nuotraukos

Praėjusį šeštadienį surengta atminimo valanda, skirta žurnalistės, literatės Stasės Šeštakauskaitės 10-osioms mirties metinėms paminėti.

Stasei Šeštakauskaitei atminti skirto renginio dalyviai.